

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak
torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje
za celo leto 14 K, za pol leta 7 K,
za četrt leta 3-50 K, mesečno 20 K;
za Nemčijo za pol leta 7-80, za četrt
leta 4 K; za Ameriko za pol leta
9-50 K, za četrt leta 4-80 K.

Posredna številka 10 v.

Reklamacije so pošiljane prave.
Nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Rokopisi se ne vračajo,
izjave. Enostopna politična
(širina 88 mm) za enkrat 30 v.,
vsakrat po dogovoru.

64. številka.

V Ljubljani, v torek, dne 29. junija 1909.

Leto XII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo
„Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljke
naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo
„Rdečega Prapora“, Ljubljana, Selenburgove ulice 6/II.

Vabilo na naročbo.

Sodruge in prijatelje vabimo na novo na-
ročbo, dosedanje naročnike pa, katerim je potekla
naročnina koncem meseca junija, da jo zopet
obnové.

„Rdeči Prapor“

izhaja trikrat na teden ter velja

Za Avstro-Ogrske dežele:

za celo leto	K 14.—
za pol leta	„ 7.—
za četrt leta	„ 3-50
na mesec	„ 1-20

Za Nemčijo:

za pol leta	K 7-90
za četrt leta	„ 4.—

Za Ameriko:

za pol leta	K 9-50
za četrt leta	„ 4-80

Obenem prosimo cenjene naročnike, naj pri-
poročajo naš list svojim sodrugom, prijateljem in
znancem, naj ga zahtevajo po gostilnah in ka-
varnah, v katere zahajajo in naj nam pošljejo
naslove takih znancev, ki bi ga naročili, če jim
ga pošljemo na ogled.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Ljudsko šolstvo, učiteljstvo in ml.

Napisal L. J.

I.

Meseca majnika letos je minulo štirideset let,
odkar je obveljal sedarji drž. šolski zakon. Ta zakon je

bil takrat in je še danes znamenit, ker je po svo-
jem besedilu res svobodomiseln, in bi se Avstrija
še danes lahko ponašala z njim, če bi ga ne bile
skopčile poznejše vladne naredbe (n. pr. ona iz
leta 1883). Oni idealistični možje liberalnega kroja,
ki so ta zakon sklepali, niso niti sanjali o tem, da
bi zakon ne mogel priti do tiste veljave, ki so mu
jo hoteli dati sami. Menili so, da se bo na pod-
lagi tega zakona razvilo svobodno šolstvo, to se
pravi, šolstvo, ki bo gojilo izobrazbo brez ozira
na versko in verske resnice in dogme, za katere
naj skrbe verske korporacije, kakor hočejo.

V kakšnem stanju je bilo šolstvo pred ustavno
dobo, nam je znano. Učiteljskega stanu sploh ni
bilo; poučevali so le duhovniki, cerkveniki in
pozneje nekaki učitelji, ki so pa bili še vedno ob-
vezani opravljati cerkveniška opravila in so bili
le uslužbenci cerkvenih dostojanstvenikov, žup-
nikov i. t. d.

Koncem osemnajstega in posebno tudi nad
polovico devetnajstega stoletja so razburjali evrop-
ske države revolucionarni boji, ki so se vojevali
pod zastavo osvoboditve, recte svobode in ta za-
stava je zaplapolala tudi v Avstriji, kjer je leta
1848 nastala prava buna in je zmagalo takrat
nad fevdalci bogato meščanstvo; in sicer s po-
močjo delavstva in dijaštva.

Svobodomiselnost, ki se jo je navzelo avstrijs-
ko meščanstvo v dobi bojev, je bila tudi pod-
laga daljnim borbam za ustavo, ki se je uvedla
v našem cesarstvu v letih 1865—1870.

Toda ustava, oziroma naprednejši zakoni so
naleteli pri uveljavljanju na jako hude odpore. Po-
sebnost šolski zakon je postal zaradi boja, ki ga je
pričel klerikalizem pod protektoratom papeževim,
proti temu zakonu v praksi prava karikatura
onega zakona, ki je bil sankcioniran leta 1869.

Voditelji svobodomiselnih meščanov so menili
pomotoma, da bo z uvedbo ustave in naprednih
zakonov res zavladal v Avstriji pravi napredek, in
sicer so menili to zaradi tega, ker niso bili dovolj
poučeni o političnem položaju. Pomniti moramo

namreč, da avstr. prebivalstvo vobče ni bilo prepojeno
s svobodomiselnostjo, nego je bil revolucionarni
pojavi pri nas doma le odmev velikanskih poli-
tičnih bojev, ki so se vršili tekom enega stoletja
po sosednjih in drugih državah. Voditelji takratnih
političnih bojev so pozabili, da je njih politični
vpliv bolj utemeljen v zgodovini drugih narodov
nego v globokem prepričanju domačega ljudstva.
Naravnost sovražna pa je bila tem novotarijam
aristokracija in velika duhovščina, ki je potem v
mirnejših časih zopet dobila premoč, in jo ima še
danes, dasi po nepotrebnem, v svojih rokah.

Vsega tega niso vpoštevali tedanji političarji
in prav zaradi tega je imel klerikalizem toliko
drznosti, da se je navadil na šolski zakon in ga v praksi
vsaj do danes hudo oviral in pačil s svojim na-
silstvom. Dolgo let po uvedbi šolskega zakona ni
ni bilo pravega napredka glede šolstva. Sploh se
ni upal noben šolnik odločno nastopiti proti kršitvi
zakona.

Šolski zakon (državni) pravi n. pr., da bodi
vzgoja verskonravna. Zakonodajalec je mislil tukaj,
da bodi vzgoja taka, kakršno uči ver, kolikor se
nanaša na kreposti in čednosti, ki so potrebne za
današnje družabno življenje in ki so zapopadene
v stavku „Ljubi svojega bližnjega kakor samega
sebe“. Zakon je torej hotel, da naj šola izobrazí
človeka za življenje, da bo stopil vanj z objek-
tivnimi nazori o življenju, nikakor pa ni zahteval
od posvetnega učitelja, da naj ta vteplje otrokom
verske resnice in dogme v glavo, ker ne spadajo
k realni izobrazbi, nego so le subjektivne vred-
nosti za posameznika, pa tudi za državo in
družbo, če smo vzgojili resnobne, pametne ljudi.

Ljudstvo vobče torej ni umelo zakona, zaradi-
tega se ni zavzelo zanj, pač pa ga je razumel
klerikalizem.

Vprašal bo kdo, kje pa je bilo učiteljstvo, kje
meščanstvo, da se ni uprlo temu navalu na šolo?

Omenil sem, da je bilo v oni dobi malo li-
beralnega prepričanja v meščanstvu vobče; delav-
stvo pa je bilo zatirano, organizacij ni imelo ni-

PODLISTEK.

Kapitan.

Ti moje ljubo, ljubo morje, tebi moj pozdrav!
Oj, ti morje s svojo lahno valovito gladino,
s svojim mehkim sijajem, s svojimi nedosežnimi
globčinami, s svojimi čudovitimi barvami, s svo-
jimi skrivnostnimi čari, ljubim te, poznam te —
ti si mi vse. Da, poznam te. Vozim se po tebi
od svojih mladih nog. Ali se še spominjaš mla-
dega dečka, ki se je igral ob tvojem obrežju in
v čolnih po tebi, kakor se igrajo drugi otroci po
varnih sobah in cvetočih vrtovih? Ali še kaj veš,
kolikokrat si me zmočilo, če se ti je zazdela
moja porednost že prenačajiva? Ej, poreden sem
bil in nagajal sem tvojim valčkom, tvojim vodam,
a vse iz ljubezni do tebe. Kajti ljubil sem te,
odkar te poznam. Koliko mojih pogledov si po-
pilo ti in ona siva daljava, ki se razširja nad
teboj tja v nedogled... Koliko božanskih, rajskih
sanj sem stkal v tem zraku, ki se tako čudno
ziblje nad teboj! Solnčni žarki, ki se razlivajo
v tvoje modre vode in rdečkasto odsevajo iz njih,
so prihajali v moje sanje in jih zlatili. Edini
predmet vsem cvetočim stikam, kar jih je na-
črtala bujna in mladostna domišljija, si bilo ti
moje morje, moje ljubo, tajno, bajno, krasno
morje...!

Peli smo slavošpeve domovini, a jaz sem
mislil nate; ti si mi bila domovina.

Pisali smo ode o krasoti narave, a jaz sem
sanjal o tebi; ti si mi bila vsa narava.

Slavili smo veselje, a moj duh je plaval
nad teboj; ti si mi bilo veselje.

Zamaknili smo se v krasoto nebeškega kra-
ljevstva, a jaz sem bil zamaknjen vate; v tebi
sem videl nebesa.

Ti si mi bilo vse!

V mladostnih letih sem ti posvetil svoje
življenje, sem ti prisegel zvestobo in ostal sem
mož - beseda.

Tvoj sem, tvoje je moje delo, tvoje so moje
misli, tvoji moji upi, tvoja moja ljubezen.

Ljubim te z vso vnetostjo srca, ki je v tvojem
svežem dihu tudi v o. tarelih prsih ostalo mlado.
Ljubim te, kadar si mirno in se tvoje tihe vode
z lahnim šumljanjem prelivajo po tvojem gladkem
površju in se komaj vidni valčki gibljejo, kakor
bi jim neviden orkester igral lahkotne, ljubke
plesne napeve. Ljubim te, kadar ti burja posega
v globčine in dviguje visoke temnosvetle valove
z belimi, razpenjenimi vrhovi, da butajo ob skale
in ladje in žvižgajo glasne, ostre melodije. Ljubim
te, kadar ti jug razbiča gladino, da divjaški
razjarjen tiran, ki lovi z mogočnimi rokami čolne
in ladje, da jih pogrezne v svojem mokrem,
temnem brezdnju... Ljubim tvoje idile in tvoje

himne, tvoje sonete in tvoje balade, tvoje pasto-
ralke in tragedije, tvoje simfonije in tvoja no-
turna... Ljubim te!

Kakšne ure sva že preživela skupaj! Vesele,
ki so vabile vrisk iz najskrivnejših kotičkov mo-
jega srca, strastno razburjene, ki so mi v duši
dvigale vihar, kakršen je divjal po tebi, veličastno
grozne, ki so napenjale vse mišice po mojem te-
lesu in z železno silo prijemale celice mojih
možganov.

Igral sem se s teboj in boril sem se s teboj
in ljubil sem te. In ljubim te še vedno. Minila
je pomlad in leto se nagiblje k jeseni. Moji ob-
čutki so že stalni, v mojem srcu se čuvstva ne
menjajo več. Vem, da te bom vedno ljubil.
Vedno...

Ti moje ljubo, ljubo morje!

Ali veste, kaj je pomorščakovo življenje, vi
srečni ljudje, ki čutite vedno trdo, suho zemljo
pod nogami? Tudi te gore in planjave, ki so vaš
dom, se včasih potresejo, skale pokajo, stene se
rušijo, kočice in palače padajo v prah, krik in stok
se razlega po zraku in se razlega proti nebu,
kadar podzemeljski demoni, zbudivši se v skritih
votlinah, razzibljejo zemeljsko površje. Potres je
strašen, a potres ni vsakdanji dogodek. Varnost
je vašemu življenju pravilo, nevarnost izjema.

Dalje prih.

kakršnih, obenem pa je bilo še neizobraženo. Pravega učiteljstva pa takrat itak ni bilo. Šele na podlagi tega zakona se je jel razvijati učiteljski stan, ki ga je pa še vzgojil stari učitelj, duhovnik in reakcionar, ki liberalnih načel ni umel in ni mogel umeti. Dobili smo torej učiteljski naraščaj, ki je imel pač nekaj več strokovne naobrazbe in samostojnosti, ni pa še imel drugačnih nazorov o šoli in nje nalogi. Svobodomiselnejši učitelji, ki so se pojavili pri nas de fakto, niso bili svobodomiselni, ali tudi to, kar so bili, so postali le kot samouki; zakaj učiteljstvo in njih izobraževališča se niso niti do danes otesla tistega mogočnega cerkvenega vpliva iz konkordatske dobe; nasprotno mnogo manj samostojni smo danes, nego smo bili pred tridesetimi leti, ker se je brezobzirnost klerikalizma povečala in zaraditega boj pohujšal.

Preporod šolstva se vrši torej jako polagoma. Dva zaroda bi bila že lahko poslala nova šola v svet in napredek bi moral biti očiten. Toda kaj opazamo: v klerikalizmu deremo, v ostuden klerikalizmu. Zakaj to? Povsem naravno.

Vobče velja mnenje, da mora učitelj vzgajati »kristjane«; učitelji so bili in so še danes sami tega mnenja, dasi je to povsem napačno. Človek vendar ni državljani zaradi kristjanstva, nego le zaradi življenja in za to bi moral skrbeti v zmislu liberalnih načel posvetni učitelj, če hoče vzgojiti pametne in družabne ljudi, ki jih je zahteval zakonodajalec. Le tedaj, če se otresemo popolnoma nazorov, ki so veljali v konkordatski dobi in prej, postanemo pravi učitelji, ker šele tedaj nam bo mogoče vzgajati resne in značajne ljudi. To je naša naloga! Cerkev pa naj opravi svoje, kakor hoče.

Madžarske kulturne slike.

IV.

Pri raznarodovanju Slovakov, Rumunov, Nemcev in Srbov se poslužujejo vladajoči Madžari jako previdno »kulturnih« družtev z lepimi, donečimi imeni. Slovaki imenujejo po začetnih črkah dotična tri glavna društva: Femka (Felsőmagyarországi Magyar Közművelődési Egyesület. Gorenjeogorsko madžarsko kulturno društvo), Emka (Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület. Sedmograško madžarsko kulturno društvo) in Demka (Délmagyarországi Magyar Közművelődési Egyesület Južnoogorsko madžarsko kulturno društvo). Da mamijo prave »patriote«, so si izbrala vsa ta »kultura« društva visokostoječe gospode za protektorje. Večji del dohodkov iztržijo ta društva s prireditvami koncertov, dobrodelnih plesov i. t. d. Kako izvajajo denar za svoja društva, kaže vabilo za nedavno prirejeni koncert za »Demko«:

»Južnoogorsko kulturno društvo, ki stoji pod pokroviteljstvom njegove c. kr. jasnosti nadvojvode Jožefa, tega nevstrašenega in mogočnega razširjevalca madžarske kulture in pomadžarjevanja naših inojezičnih krajev, pod protektoratom njene c. i. kr. jasnosti nadvojvodinje Avguste, priredi ob sodelovanju najodličnejših madžarskih umetnikov koncert. Tega koncerta se udeleži tudi visoki nadvojvodski par.«

Značilno je, da na tem koncertu nastopijo: pevka Szamosi (recte Schlesinger), pevec Fráter, igralec Rasko in virtuos na klavirju Oskar Dienzl, torej sami »pravi« Madžari. Odbor za koncert pa so podpisali: Benyovszky, Bayer, Bočkor, Bischitz, Basch, Drasche, Dillmont, Fürst, Filo, Grečak, Heinrich, Hirschler, Degenfeld-Schomburg, Lord, Neumann, Ohrenstein, Strelisky, Semler, Singer, Ullman, Wodianer, zopet sami pristni Madžari!

Čudno, da se član cesarske hiše da uporabljati v take svrhe!!

Politična društva, ki imajo služiti proti Slovakom, Rumunom in Srbom, snuje katoliška ljudska stranka. Cilj te ljudske stranke je: 1.) združiti vse katolike; 2.) braniti sv. križ; 3.) odpraviti Žide. Društvo pobira 1 K letnine. Po vsem Madžarskem duhovščina vabi na pristop k tej ljudski katoliški stranki, posebno v nedeljo po litanijah. Z ognjevitimi besedami zagovarjajo katolištvo, trdeč, da luterani, pravoslavni i. t. d. ne morejo priti do kraljestva božjega in da ni pravi katolik, kdor ni član ljudske katoliške stranke in ne plača krone na leto, ter pojasnjujejo potem, koliko človek dobi za to krono: knjige, časopise, duhovno pomoč, pravno odvetniško pomoč in po smrti — kraljestvo nebesko.

Prav dodaja k temu počenjanju »Slovensky Týždenník«, da med Slovaki, med Rumuni in med Srbi vprašanje vere katoliškim kaplanom ni drugo nego burjenje pripadnikov enega veroizpovedanja proti drugemu. Boj za križ je res boj za križ, a ne za Kristusa, ampak za zlati križ, ki čaka vsakega madžaronskega bojvnika od hvaležne vlade.

Kar se pa tiče izganjanja Židov, so pa pravi stebri katoliške ljudske stranke: grofje, škofje in boljše plačani duhovniki najboljši podpiratelji Židov s tem, da jim tisoče in tisoče oralov znašajoča posestva dajejo v zakup in tako sporazumno derokmete, deleč si dobiček: iz zemljiške rente veliki posestniki sami, iz zakupa pa Židje, pomočniki veleposestnikov. Sicer pa Židje že poznajo svoj kšeft. Po vrsti prelevljajo svoja imena v madžarska in se dajejo krstiti samo zato, da postanejo člani katoliške ljudske stranke. Za tisto krono potem ti Židje dobé: polno zaupanje grofov, škofov in rejnih župnikov, neomejeno pravico, izkoriščati ljudstvo kot zakupniki velikih posestev in pa še prav gotovo pridejo v nebesa, — vse za eno krono!

Politični odsevi.

* **Proti pooblastilnemu zakonu** hočejo glasovati nemški agrarci. Tako so sklenili v svoji zvezi, o čemer smo poročali v četrtek. Zdaj se pa javlja, da se vlada trudi, pregovoriti agrarno gospodo, da bi dovolila zakon. Ničče pač ni v Avstriji v sedanjih časih tako v čislju, kakor govejski in prašičji vitezi, ki terorizirajo državo in meščanske stranke, kakor da bi moralo vse ležati na trebuhu pred njimi. Naravnost ostudno je večno agrarno stokanje in ihtenje, kakor da nimajo suhega kruha in vode. In vendar so pravi agrarci največji mogotci v tej ubogi državi, ki se ni našla poti iz starega fevdalizma v nove razmere. Agrarni volilci so pač srednji in mali kmetje; od kočarjev, hlapcev, kmetijskih poslov dobivajo glasove pri volitvah. Toda poveljniki agrarizma so knezi, grofi in baroni, nadškofi, škofi, samostani, graščaki in vsa agrarna politika ima služiti njihovim profitom, ne pa interesom nižjih slojev na kmetih. Kadar so gospodje s svilnatimi srajcami, lakastimi čevlji in diamantnimi gumbi na dvorskem plesu, na aristokratski soareji, kadar razkazujejo dragocene toalete svojih žena in hčera, ali pa svojih priležnic po morskih kopelih in po mednarodnih igriščih, bi živ krst ne sodil, da morajo najrevnejši poljedelski delavci gnajiti in škropiti temu ponosnemu bogastvu, pa tudi nihče ne bo sodil, kadar se cedi šampanjec, da ne morejo »reveži« mirno spati zaradi strašnih materialnih skrbi. Življenje, katerega so vajeni, je res drago, ampak to ni res, da bi moralo nekoliko milijonov pridnih delavcev s svojimi družinami stradati ne le mesa, ampak celo kruha le zato, da se more nekoliko prevzetnih praznih buč bahati po svetu z bogastvom in z bedasto potrato.

* **Ničnostna pritožba Miroslava Sičinskega.** Najvisje sodišče je zavrnilo ničnostno pritožbo Miroslava Sičinskega, ki je bil, kakor je znano, radi umora gališkega namestnika grofa Potockega, obsojen na smrt. Vendar se splošno sodi, da bo Sičinski pomiloščen, ker se bosta zanj zavzela grofica Potocka in bivši ministrski predsednik baron Beck.

* **Rusija ima s Perzijo,** katero je deloma okupirala, nepostene namene. »Nova reforma« poroča, da se je izvedla na Ruskem Poljskem delna mobilizacija, ki se je javila s plakati. Mobilizacija je v zvezi s perzijskimi dogodki. — »Rus« poroča, da je Angleška v soboto prvič prijateljsko protestirala, da ostanejo ruske čete v Perziji. Ruska cenzura je nato prepovedala vsa nadaljna poročila o Perziji.

* **Turška poslanska zbornica** je sprejela resolucijo, v kateri se izreka proti odstopu Krete Grški. V slučaju, da bi se Grška izkušala s silo polastiti Krete, se vlada poziva, naj z vso odločnostjo nastopi v obrambo pravic nedeljive turške države.

* **Nemiri na Turškem.** Po poročilih iz Janine je več grških vstaskih čet vdrlo preko meje. Pri Zici je prišlo do krvavega boja med orožniki in četniki. V boju so padli trije četniki. V vas Paljano je vdrla neka grška četa in jo upepelila. — Džavid paša se je vrnil v Mitrovico. V Djakovu je pustil samo dva bataljona in eno baterijo, kar je smatrati kot dokaz, da je v Albaniji zavladal mir.

* **V italijanski zbornici** je socialistični poslanec Morgari ostro protestiral proti sprejemu ruskega carja, morilca svojega naroda. Minister za zunanje zadeve Tittoni je govoril, da mora vlada spoštovati zakone uljudnosti. Opozicija je med Tittonijevim govorom burno ugovarjala.

* **Ruski car** ne pride v Avstrijo; tako poroča »Novoje Vremja.« Treba se bo zjokati.

* **Islam,** vera mohamedancev, je posledje zakonito priznana v Avstriji. Bosenski mohamedanci bodo najbrže zadovoljni s tem. Ob tej naredbi se pa človek spominja, koliko nazadnjastva tiči še v

državi in kako si ta organizacija domislja, da je varuh naroda v vsakem oziru. Priznane in nepriznane vere — nekoč se bodo ljudje smehljali, če bodo brali take reči iz naše dobe.

Socialni pregled.

** **Slavnostna otvoritev »Hammerbrotwerke«** dunajskih organizacij. Žilavost in moč dunajskih sodrugov sta praznovala zadnjič brezprimerno lep praznik. Z današnjim dnem je soc. demokracija na Dunaju in Nižje Avstrijskem postavila kapitalističnim producentom mogočen jez in sama sebi odprla ventil prostejemu dihanju. Zunaj v Schwechatu je ona zavzela mogočno posadko in nastavila svoje orožje proti temu žalostnemu cesarskemu Dunaju; oblegala bode s periferije to avstrijsko centralo, kakor pred stoletji turški naval z vso silo svojih mladih moči le s tem razločkom, da bode njeno orožje moderno, najmodernejše in najizdatnejše orožje sedanosti, s kruhom za svoje somišljenike. In te dni, ko so prvič pripeljali iz novega podjetja soc. demokratične solidarnosti rdeči avtomobili ta »Kanonenfutter«, se lahko trese kapitalistična klika dunajskega rotovža. Kajti naše delo, naša mogočna organizacija in naša solidarnost je pričela zavemati glavno torišče naših krvnikov, zagrabila je z vso silo gospodarsko polje produciranja najpotrebnejših živil. Za naše delo s svojim delom in svojim kruhom, to je najlepša deviza tega najmlajšega sadu našega borenja s podlegajočim sovražnikom.

Ob veliki udeležbi političnih, strokovnih in združničnih funkcionarjev z vseh strani se je otvorilo pred kratkim to mogočno podjetje. Po kratkem poročilu sodr. Skareta, ki je očrtal strastni boj organizacije z vsem instancami občinskih oblasti in po temeljitem referatu pravega organizatorja in ustanovitelja tega podjetja sodr. dr. Karpelesa o ustanovitvi in sezidanju teh delavnic, pozdravil je v slavnostnem govoru sodr. dr. Adler vse navzoče, posebno prisedelega delegata sodr. Anseele iz Bruselja, ter črtal z njemu lastno slikovitostjo pomen in vrednost tega podjetja. Ko je še belgijski delegat sodr. Anseele izročil pozdrave in voščila belgijskega delavstva, je bila slav. seja zaključena in udeležniki so si lahko ogledali celo podjetje. Omenimo naj o podjetju le toliko, da ono s svojo dovršeno popolnostjo in idealno notranjo organizacijo predstavlja pravi vzor moderne obrata. Vse strojno-tehnične naprave so najbolj moderno in praktično urejene, razvrščenje stopinj produciranja je vzorno in pregledno in v zdravstvenem oziru je celo podjetje tako bogato z vsemi napravami higijeničnih potreb preskrbljeno, da ni najti sličnega industrijskega podjetja. Tako podjetje ne napravlja na opazovalca tistega mučnega vtisa, katerega dobimo pri ind. podjetjih sploh, ampak pri vsakem koraku vidimo, da je to hram dela, da je to kapela, kamor je začasno delavec posvetil svoje fizične moči. Tu se bode počutil domačega in z veseljem bode stegnil sposobnost svojih rok in svojega duha zaupljivemu objemu moderno urejene delavnice. Po zaključenem delu bode ta delavec s svojo družino z zadovoljstvom mrmrljal svojo molitvico »daj nam vsakdanji kruh« in pristavil »Hammerbrot in le Hammerbrot«.

Umetnost in književnost.

: **Janeza Trdine Zbrani spisi.** V Schwantnerjevi založbi je pravkar izšla VI. knjiga Trdinovih zbranih spisov, obsegajoča peto zbirko bajk in poevst. Doslej objavljeni spisi Janeza Trdine so pribavili pokojnemu pisatelju mnogo prijateljev, ki bodo tudi novo knjigo pozdravili z veseljem, tembolj ker prinaša povsem novo, doslej še ne nastanjeno gradivo. V njej nahajamo sledeče sestavke: Ptičji svat — Vrtilničar — Jetnica — Pobožni mož — Zadnji dan — Kranjska jeza. Kakor Trdinovi spisi sploh, se odlikujejo tudi zadnji z lastnostmi, ki niso prepogosto posejane v slovenski literaturi. Predvsem velja to za jezik, s katerim razpolaga naš pisatelj tako suvereno, kakor da se z njim igra. Pozabiti se ne sme, da je bil Trdina član starejše generacije, ki je preživljala vse boje za izraze in oblike, pa se ni čuditi, če se čitatelj tupatam ne bo vjemal z vsako formo. Kljub temu je v Trdinovih knjigah pravi zaklad pristnega slovenskega jezika, iz katerega bo rad zajemal vsak, kdor zna ceniti bogastvo in moč instrumenta, s katerim izražamo svoje misli in občutke. Kakor je bilo narodovo življenje Trdini pravo vseučilišče, kjer je neprenehoma množil svoje znanje, tako je tudi jezik jemal naravnost od naroda; zato je njegovo pripovedovanje tako slikovito, živahno in gladko, zato je beseda brez sledu prisiljenosti doneča in polna. Z vsakovrstnimi literarnimi pravili se ni mnogo belil glave, toda imel je, kar je umetniku najpotrebnejše: Bistvo oko, jasen razum in toplo srce. Nenavadno lahko je sprejemal, kar je nahajal med ljudstvom, njegova krepka fantazija pa je vse tako oplodila, da je iz narodovega semena zorel njegov plod. S svojim prirojenim humorjem in s fino, včas pa tudi skelečo ironijo oživljuje najbolj vsakdanji dogodek in mika čitatelja tako, da se nikdar ne utruji. Peta knjiga »Bajk in poevst« obsega 228 strani in velja broširana K 250, vezana K 350, po pošti 20 viinarjev več.

Domače vesti.

— V Hribarjevem klubu torej vendar poka. Naznanili smo že, da so takoj po glasovitem glasovanju o Šustersičevem predlogu nekateri dalmatinski poslanci začeli delati pokoro. Na vrsto je prišel proračun in «Slovanska Enota» je imela napeti svoje moči, da izkaže čim krepkeje nezupanje vladi. Takrat pa se je začela Ivčević in tovaršem delati tema pred očmi. Če bi imeli na belem, da pade vlada pri prvem glasovanju, bi bili od srca radi junaki. Ampak nihče jim ni mogel priseči, da bo tako in tedaj se jim je začela oglašati «vest», kaj bo dejal gospod Bie-nerth, kaj gospod Bilinski, kaj gospod Weißkirchner, če jim bomo nagajali pri proračunu? Bilo jim je kakor znanemu možu v bajki, ki je visel v vodnjaku: Na dnu voda, nad vodnjakom besna žival; na eni strani «Slovanska Enota», na drugi strani vlada. Prvi so obljubili zvestobo, od druge pričakujejo dobička. Kdo bi uganil, kako so se potomci Kraljevića Marka borili sami s seboj! Končno pa so vendar slavno zmagali; prepričali so se, da ima vlada več žegnov v rokah, pa so junško sklenili, da ne bodo pri proračunu glasovali proti vladi. Takrat se je naznanjalo, da je nastala v jugoslovanski «Narodni Zvezi», ki obsega Hribarjev in Šustersičev klub, kriza, pa smo se tudi mi drznili omeniti dogodek in mu nekoliko posvetiti. A takoj je prišel «Slovenski Narod» s svojo narodno brizgalnico in slišali smo kategoričen demanti: Krize ni! No, «Slovenski Narod» je slabo poučen o razmerah v svoji parlamentarni stranki. Hribarjev klub se vendar drobi in nazadnje bo vendar treba priznati krizo in razpadanje ter povedati, da so dalmatinski levi pod kožo ovčice. Biankinijev «Navodni List», ki mora vedeti, kako je z Dalmatinci, namreč javlja:

«Poslanci Ivčević, Biankini, Perić in Vuković so zahtevali na seji «Narodne Zveze», da se jim iz važnih, od njih navedenih razlogov naj dovoli, da se absentirajo pri glasovanju o državnem proračunu, ki se na poseben način ozira na kulturne in materialne interese zapuščene Dalmacije. Ker in večina po nasvetu dr. Šustersiča tej prošnji ni ugodila, so imenovani poslanci dne 17. t. m. prijavili svoj izstop iz «Narodne Zveze», izjavljajoč obenem, da so pripravljeni kot posebna skupina vstopiti v «Slovansko enoto».

Ko ni Eva imela druge obleke, je vzela smokvin list in ko gospodje Ivčević, Biankini, Perić in Vuković niso imeli druge pretveze, so začeli govoriti o kulturnih in materialnih interesih zapuščene Dalmacije. In to ne bi bilo čudno, če bi bili gospodje začetniki v politiki; kot stari parlamentarci pa vendar lahko vedeli, da je država dolžna, ozirati se na interese Dalmacije, ker je dežela potrebna brige, ne pa ker bi vlada rada dobila dalmatinske glasove.

— Z zastavami ali brez zastav — to je bilo te dni «politično» vprašanje v Ljubljani. «Slavec» je praznoval svojo 25 letnico, pa je povabil mnogo prijateljskih društev v Ljubljano. Da bi se gosti čimbolj počastili, je naprosil prebivalstvo, naj za sprejem okraši svoje hiše z zastavami. Društvo ima gotovo to pravico in težko bi bilo trditi, da je taka gostoljubnost politična. Toda ker živimo v Ljubljani, bi nasprotovale vsem navadam, če ne bi tudi te zastave dobile političen pomen. «Slovenec» je iztaknil, da nimajo njegovi somišljeniki nobenega povoda, razobesiti zastave ob «Slavčevi» veselici. V naših žilah je kri, žal, prehladna, pa se ne moremo s tako strastjo vneti ne za zastave, ne proti zastavam. Pri liberalcih in klerikalcih je stvar drugačna. Zastava je znamenje in nič ne razburja teh duš tako kakor znamenja. Tako so prišle okrašene hiše v visoko politiko. Brez komedije ni politike pri naših meščanskih strankah. Burkasto je na vsak način, če roji «Slovenec» ob taki priliki proti zastavam. Na drugi strani je pa tudi razglas župana Hribarja, s katerim poziva občinstvo, da naj razobesi zastave, precej neslan. Ne radi poziva. To pravico ima nedvomno. Toda lepše bi bilo, če ne bi bil g. Hribar tako zaljubljen sam vase, da mora tudi ob taki priliki siliti svojo osebnost v ospredje. V razglasu bi bil prav lahko rekel: Tudi občinska poslopja bodo v zastavah. Vsa Ljubljana bi bila vedela, da je Hribar tako ukazal ali dovolil. Ampak to ne bi bilo dovolj vladarsko, dovolj avtoritativno, in zato pravi v razglasu: «... kakor bodem tudi jaz na ta način okrasiti dal mestna poslopja.» Jaz, Ivan Hribar, jaz župan, jaz poslanec, jaz program. Jaz, Jaz, Jaz. Kako lepo bi bilo šele, če bi rabil «Mi, po milosti boga slovanskega...» Oh! Če bi bil vsaj jezik teh Hribarjevih razglasov slovenski!

— Znanega Nastića, ki je s svojo brošuro «Finale» dal Rauchovi kliki največ materiala za hrvatski skandal, ki se imenuje «veleizdajniški proces», prijema prav trdo poslanec dr. Mitrović. Da bi označil Nastićevo rokodelstvo, objavlja sledeče: «Leta 1906 je dobil cesarjeva kabinetna pisarna pismo, podpisano od «eksekutivnega odbora bosansko-hercegovinske revolucionarne stranke» v katerem se zahteva od cesarja, naj nemudoma izda ukaz, da Avstro-Ogrska zapusti Bosno in Hercegovino, sicer da bo revolucionarna stranka s bombami uničila vseh 80.000 avstro-ogrskih podanikov, ki se nahajajo v Bosni. To pismo je bilo poslano cesarju neposredno po srbskih de-

monstracijah leta 1906 v Sarajevu, ki so bile napjerjeni proti Hrvatom. Te proti hrvatske demonstracije je vodil takrat Gjorgje Nastić. Zaradi tega je bil obsojen na 200 K globe, a te globe ni nikoli plačal, kar dovolj dokazuje, da je Nastić te demonstracije izzval po nalogu vlade, da je bil torej agent-provocateur. A tudi gori navedeno pismo, podpisano od eksekutivnega odbora bosansko-hercegovinske revolucionarne stranke, ki vobče nikdar ni obstajala, ni pisal nihče drugi kakor Gjorgje Nastić. Dr. Mitrović zatrjuje, da je imel original tega pisma v rokah ter ga prepisal od besede do besede. Na to je primerjal pisavo v tem pismu s raznimi Nastićevimi rokopisi ter se prepričal docela, da je pisal gori imenovano pismo na cesarja res Gjorgje Nastić. Če so te trditve resnične, je pač vnovič dokazano, da je bil Nastić že leta 1906 agent-provocateur.

— Redno postajališče cestne železnice pred «Leoniščem» se je na podlagi komisionalnega oglada na licu mesta izpremenilo v postajališče po potrebi. Poslej se bo torej voz električne cestne železnice ustavljal pred «Leoniščem» samo tedaj, če bo stal pred vhodom kak človek, ki bi se rad peljal z električno. Glede na to izpremembo se občinstvo opozarja, naj da pravočasno znamenje, da more vznik voz ustaviti.

— Črna kronika. Iz Ljubljane so potegnili v nedeljo popoldne v Mostah tovarniškega delavca Ivana Jerana, rojenega leta 1870 v Dvorjah pri Cerkljah. V terek zjutraj so v obližju prisilne delavnice iz Ljubljane potegnili truplo neke neznanke ženske. Dognali so, da je 49 letna delavka Marija Sajevčeva iz Olševka pri Kranju. Pri sebi je imela le 5 vinarjev denarja in zlate uhane. Navedenka je po zdravnikovi izjavi morala prejšnji večer skočiti v vodo. Truplo so prepeljali v mrtvašnico pri sv. Krištofu.

Zadnje vesti.

Proračun v gosposki zbornici.

Dunaj, 27. junija. Gosposka zbornica je v svoji večerajšnji seji sprejela proračun. Začetkom se je utemeljeval dr. Bärnreither predlog glede kmečke odveze in upravne reforme v Bosni. V svojem stvarnem in zanimivem govoru je prišel do istih zaključkov kot opozicija v poslanski zbornici. Predlog je gosposka zbornica odkazala posebni komisiji. Dr. Grabmayer (znani protivnik volilne reforme) je kadil na vse strani; najprej se je priklonil baronu Bienerthu, da je končno zlomil korupcijski sistem, potem je pa hvalil socialne demokrate ter jim priznal veliko državniško spretnost; samo «ošabnost» socialno-demokratske stranke mu ni všeč. Slednjič je nastopil proti agrarni agitaciji, ki bi zapletla državo v hude in škodljive gospodarske boje z balkanskimi državami. Dr. Randa se je izrekel proti instituciji ministrov-rojakov, ostro kritiziral Hohenburgerjevo justično upravo in omenjal veliko vlogo, ki pripada avstrijski socialni demokraciji v vprašanju narodne sprave. Knez Schwarzenberg se je izkazal čistokrvnega fevdalca: Spodtaknil se je nad «močno» progresijo v dohodninskem davku, davek na dedščine je označil za «nemoralčen». Na to so odgovarjali še ministri, na kar je zbornica proračun odobrila.

Kršenje poslanske imunite.

Zagreb, 27. junija. Okrajno predstojništvo v Brodu je obsodilo poslanca Novosela v štirinajst-dnevni zapor zaradi demonstracij proti baronu Rauchu. Vseled te očitne kršitve poslanske imunite je hrvatsko-srbska koalicija sklenila sklicati ogrsko-hrvatski državni gbor, da mu predloži to zadevo.

Ogrska kriza.

Budimpešta, 28. junija. Po Lukacsevi izjavi je smatrati Košuthov načrt za rekonstrukcijo kabineta za pokopan. V akcijo stopi Lukacs, ki predlaga, da bi sestavilo novo ministarstvo neodvisna stranka, le troje ministrov bi imenoval cesar iz politično nekompromitiranih sedemindesetdesetnikov. Nova vlada bi morala poleg tekočih zadev rešiti že davno zapadlo volilno reformo; vse ostala pereča vprašanja bi reševal po Lukacsevemu načrtu novi, na podlagi volilne reforme izvoljeni državni zbor. Košuthu ta rešitev ne diši, zato se trudi na vse načine, da bi rešil svojo osebnico.

Krečansko vprašanje.

Carigrad, 28. junija. Po zatrdilu turškega vnajega urada je bojna nevarnost zaradi Krete odstranjena. Velevladi, ki se je nanje turški kabinet obrnil, priznavajo suvereniteto Turčije in tudi vodenje grške vlade je korektno.

Srbska ministrska kriza.

Belgrad, 27. junija. Vseled demisije notranjega ministra Milosaavljevića je odstopil tudi trgovski minister Prodanović; za njegovega naslednika bo najbrž imenovan predsednik skupščine Jovanović.

Delavski riziko. Zločin rudniškega ravnatelja.

Karlovo vari, 25. junija. Po krivdi rudniškega ravnatelja se je zadušilo v bližini Karlovih var pe-

tero rudarjev; vsi zapuščajo nepreskrbljene otroke. Varnostne naprave so bile, kakor je predpreiskava dognala, v naravnost skandaloznem stanju.

„Internacionala“ v vojašnici.

Parthenay, 27. junija. V tukajšnji vojašnici je stotnija 114. pehotnega polka demonstrirala proti stotniku s tem, da so zapeli «internacionalo». Vojake so zaprli.

Marseille, 26. junija. Mornarji so na podlagi pravdoroka mornariškega ministra Picarda začeli z delom.

Odločbe obrtnih sodišč.

Priobčuje dr. D.

XXXVII. Toženi (hotelir) je takoj ob nastopu službe odpovedal tožitelju (natakarju) na 14 dni. Tožitelj smatra to za odpustitev in zahteva odškodnino za 14dnevno mezdo po 73 K in odškodnino za stroške, ki jih je imel o priliki nastopa službe po 7 K 90 h.

Tožba je bila glede zneska 73 K odbita; glede zneska 7 K 90 h pa se ji je ugodilo.

Razlogi: Tožiteljeva zahteva obstoja iz dveh terjatev; prva je mezdu odškodnina za odpovedno dobo 14 dni v znesku 73 K in druga povračilo škode, ki mu je nastala vsled nastopa službe in ki znaša po navedbi tožbe 7 K 90 h.

Na podlagi prisežnega zaslišanja priče F. H. in lastnoročnega pisma lit. A in B je obrtno sodišče smatralo za dokazano, da je toženi resnično sprejel tožitelja kot natakarja za svoj hotel in da bi bil ta moral v terek po velikonočnih praznikih, torej 21. aprila 1908 nastopiti to službo. V tem slučaju torej gre za to, po čigavi krivdi je bila razrušena pravoveljano sklenjena službena pogodba. (§ 84. obrt. r.)

V tem oziru je obrtno sodišče na podlagi lastnoročnega pisma toženčevega lit. B in na podlagi prisežnih izpovedb prič F. H., W. H. in J. Č. smatralo dokaznim, da je toženi s pismom B povedal tožitelju, da ali službe pri njem ne nastopi, ali pa če je nastopi, da mu mora takoj odpovedati službo 14dnevno. Toženčev namen je torej bil, tožitelju še predno nastopi službo, naznaniti, da mu bo odpovedal službo v slučaju, če jo nastopi. Da je bil toženi opravičen na 14 dni odpovedati in tako razrušiti službeno razmerje, o tem se z ozirom na določbo § 77. obrt. r. pač ne more dvomiti.

Na podlagi navedenih dokazil je obrtno sodišče smatralo za dokazano, da je toženi 21. apr. 1908. hotel tožniku, ko je ta hotel nastopiti službo, rekel, da je sicer lahko nastopi, ampak da mu on takoj na 14 dni odpove, in da je tožnik odšel iz hotela rekoč, da se bo že drugod poravnal, in da službe ni več nastopil.

Iz tega pa sledi jasno, da omenjeno službeno razmerje ni bilo razrušeno po krivdi obtoženca in da je torej prva zahteva tožbe za mezdu odškodnino po 73 K čisto neutemeljena.

Kar pa se tiče druge zahteve, se je obrtno sodišče prepričalo na podlagi nespornih navedb strank, da je tožitelj svoje mesto v U. prezdodaj zapustil, da se je s svojim kovčgom preselil v Z., da bi lahko nastopil 21. aprila 1908 službo, kakor je bilo dogovorjeno; da je tega dne, ko je bil s svojimi stvarmi že na potu v Z., da ni mogel več prekiniti vožnji po železnici in se moral peljati v P.

Toženčeva dolžnost je bila, če ni več reflektiral na tožiteljevo službo, da mu je okolnost pravočasno in ne v zadnjem hipu naznani. Toženec mora torej tožniku vse izdatke, ki so mu narasli vsled nastopa službe in ki znašajo 7 K 90 h, povrniti na podlagi določil §§ 1294. in 1295. o. d. z.

Našim rodbinam priporočamo ::
Kolinsko cikorijo!

10 zapovedi
za zdravje

lično tiskane, vposlje poštne prosto in zastoj
lekarnar 5-5

Trnkóczy v Ljubljani.

Dobijo se tudi osebno v njegovi lekarni.

Nizke cene! Velika suknena zaloga!

Priporočljiva slovenska trgovina za moško
in žensko blago pri 52-80

sv. Cirilu in Metodu
Ljubljana, SINGERJEVE ULICE 1.

Josip Leon

krojaški mojster

Celje Gosposka ulica 4
Gosposka ulica 9

se priporoča cenjenemu občinstvu za mnogobrojna naročila.

Posebno se priporočam cenjenemu prebivalstvu iz Trbovelj in okolice ter naznanjam, da prodajam ob plačilnih dnevih 10-7

v Trbovljah na Vodi
v hiši gospe Plevčak.

Vzamem tudi mero za obleke, katere izvršim do priložnega plačilnega dneva.

Telefon št. 177

52-6

L. Tomažič

zaloga piva

v Spodnji Šiški pri Ljubljani.

Gosp. gostilničarjem in p. n. slavnemu občinstvu priporočam

zagrebško in
: češko pivo :

BLUZE

v težki svili, volni in drugim modnim blagu, v krasnih modelih, naj-novejša modna krila, kostume, dežne plašče, otročje obleke, krstno opravo, prepdasnike, vsevrstno perilo in druga oblačila. Naj-finejše otročje kapice, klobučke, plaščke, pariške modro, nogavice, rokavice, jopice in druge pletenine. — Fino zavrtnice, naramnice, ovrtnike, srajce in drugo perilo za gospode priporoča največja narodna konfekcija

M. Krištofič-Bučar

Stari trg 28 Ljubljana Stari trg 28

Zunanja naročila se izvršujejo takoj in ceno. Cene radi male režije brez konkurence. 52-32

Kavarna

'Unione' v Trstu

ulica Caserma in Torre Blanca

se priporoča.

Ustanovljena 1847.

52-27

Ustanovljena 1847.

Čovarna pohištva J. J. Naglas

Turjaški trg št. 7 :: LJUBLJANA :: Turjaški trg št. 7

Največja zaloga pohištva za spalne in jedilne sobe, salone in go-sposke sobe. Preproge, zastorji, modroci na zmeti, žimnati modroci, otroški vozički i. t. d. Najnižje cene. Najsolidnejše blago.

Kmečka delavska
gospodarska zadruga

v Dobravljah, Goriško.

Registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Ustanovljena 1. 1908.

Vino se pošilja od 56 litrov naprej po jako zmernih cenah.

Podpisano se tem potem zahvaljuje dosedanjim vinskim odjemalcem, po-sebno občnemu konsumnemu društvu v Ljubljani, delavskemu konsumu v Idriji, zasebnikom v Mirni in drugod.

To priliko pa uporabi, da priporoča veliko množino še neprodanega vipav-skega naravnega vina iz lastnih kletj zdru-ženih kmetov iz Dobravelj, Skrilj, Brji, Šmarji, Rihemberga, Kamnja in bližnjih vasi, vsem svojim dosedanjim in novim odjemalcem po Kranjskem, Primorskem, Štajerskem, Koroškem in drugod.

Zadružno vodstvo.

39

Največja zaloga, najboljša in najočenejša trdnost za naročevanje ozir. nakupovanje

Čoplov za pleskarje, sobne slikarje, zidarje, mizarje.

Lakov, pristnih angleških za vozove.

Emajlne prevlake, pristne, v posodicah po 1/2, 1/4, 1/8 in 1 kg. 104-56

Jantarjeve glazure za pode. Edino trpežno in naj-lepše mazilo za trde in mehke pode.

Voščila, štedilna, brezbarvna in barvastega za pode; najcenejše in najboljše.

Rapidola, pripravnega za vsakovrstne prevlake.

Brunolna za barvanje naravnega lesa in pohištva.

Olje in mazilo za stroje, olje proti prahu.

Ustanovljeno 1. 1832.

Adolf Hauptmann v Ljubljani

Ustanovljeno 1. 1832.

I. kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Masčobo za usnje.

Oljnatih barv, priznano najboljših.

Oljnatih barv v tubah, g. dr. Schönfelda.

Firneža, prirejenega iz lanenega olja, kranjskega.

Steklarskega kleja, pristnega, zajamčeno trpeznega.

Gipsa, alabasterskega in stukaturnega.

Karbolilneja, najboljsega.

Fasadnih barv za apno.

Barv, suhih, kemičnih, prstenih in rudninskih.

Kleja za mizarje in sobne slikarje.

Vzorcev za slikarje, najnovejših.

Najbolj varno naložen denar

je v slovenski

Mestni hranilnici ljubljanski

Stanje hranilnih vlog nad 35 milijonov kron.

Rezervni zaklad nad 1 milijon kron.

Za varnost denarja je porok poleg rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem premoženjem in vso svojo davčno močjo. V to hranilnico vlagajo sodišča denar mladoletnih otrok in župnišča cerkveni denar.

Mestna hranilnica ljubljanska sprejema hranilne vloge vsak dan od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene kapitalu.

obresti vsakega pol leta h kapitalu.

Dne 1. in 16. vloženi denar se obrestuje takoj.

Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica sama in ga vlagatelj ne zaračuni.

Denar se lahko pošilja tudi po pošti.

Sprejemajo se tudi vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje prenehalo.

Posoja se na zemljišče po 4 3/4% na leto. Z obrestmi obenem plača vsak dolжник toliko na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo skupaj ravno 5% izposojenega kapitala. Na ta način se ves dolg poplača v 62 1/2 leta. Kdor plačuje 6% izposojenega kapitala, poplača dolg v 33. letih. Dolжник more poplačati svoj dolg tudi poprej, ako hoče.

Posoja se tudi na menice in vrednostne papirje. — Mestna hranilnica izdaja lične

domače hranilnike

proti vlogi 4 kron, ki se takoj obrestujejo. Priporočamo jih zlasti staršem, da z njimi otroke navajajo k varčnosti. — V podpiranje slovenskih trgovcev in obrtnikov je vpeljala ta slovenska hranilnica tudi **kreditno društvo.**

Mestna hranilnica ljubljanska se nahaja v lastni palači v

Prešernovih, prej Slonovih (Elefantnih) ulicah 3.